

Samen voor een individueel pensioen

De maatschappij wordt steeds individualistischer. En ons pensioen ook. Voor iedereen een eigen potje met pensioeneuro's. Wat betekent dat voor deelnemers? Gevoelsmatig en in de praktijk? En hoe beleg je in een individualistische wereld?

De verzuiling is afgebrokkeld, de verzorgingsstaat wordt almaar kleiner en we zitten uren per dag verzonken in ons eigen kleine wereldje van blauw licht. Gelukkig hebben we elke paar jaar nog een voetbalkampioenschap en rijden Tom Dumoulin en Mathieu van der Poel 's zomers voor de zege in de Tour de France. Zo hebben we toch nog een stukje collectieve beleving in een individuele samenleving.

Individualisering heeft gevolgen voor het pensioen. De demografische ontwikkelingen, de veranderende arbeidsmarkt, de stijgende welvaart en de wens tot persoonlijke arbeidsvoorwaardenpakketten. Alles leidt tot pensioenopbouw met individuele kapitalen. Die trend is niet nieuw. De afgelopen tien jaar is de markt voor premiepensioeninstellingen, als protagonist van DC-pensioen, gegroeid van niks tot een jaarpremie van ruim € 2,5 miljard, meer dan 20.000 werkgevers en ruim een miljoen deelnemers. En ook het Pensioenakkoord brengt Nederland naar een DC-omgeving met individuele pensioenpotjes.

Individualisering blijkt in de praktijk een paradigmaverandering. Een eigen pensioenpot geeft nieuwe aandacht, roept nieuwe vragen op en brengt gezonde argwaan mee. Vertrouwen is niet vanzelfsprekend. En als iets 'eigen' wordt, willen mensen ook invloed. Maar we weten ook dat de mens geen rationeel wezen is en

zeker met pensioenonderwerpen leert de DC-markt dat mensen cognitieve problemen hebben. We kunnen welvaart van later niet afwegen tegen kosten van nu. We associëren pensioen met de negatieve connotatie van ouderdom en stellen daardoor keuzes almaar uit. En we vinden pensioen maar complex en verzanden na veel inspanning in lethargie. Maar als het over kosten gaat, springen we op: die moeten omlaag! Individualisering is logisch, maar het levert nieuwe uitdagingen op. Kunnen we die wel aan? Hoe gaan we hiermee om in DC-land?

Gelukkig is de wereld niet zo zwart-wit. Het onderscheid tussen collectief en individueel is geen binaire keuze. Nee, er is meer dan dat. Er is de tussenlaag: groepen van individuen of deelgroepen van een collectief. De kwintessens zit hem in de gelaagdheid van besluitvorming: sommige besluiten gelden op collectief niveau, sommige besluiten op doelgroepniveau en andere besluiten op individueel niveau. Beleggingsbeginselen en portefeuilleconstructie op collectief niveau, default life-cycles op doelgroepniveau en de keuze-architectuur op individueel niveau. Individuele deelnemers 'erven' het beleggingsbeleid van de doelgroep en het collectief en krijgen een keuze-architectuur met defaults en begeleiding voor individuele keuzes. Beleggingen blijven zo collectief. Maar is goed beleggen voldoende?

Beleggen in een individuele omgeving vraagt om passendheid, geschiktheid en zorgplicht. Om het correct investeren van gelden, altijd juist en altijd op tijd. En het gaat om adequate communicatie. Informeren is niet meer voldoende, het gaat meer en meer om begeleiden, activeren, nudgen en adviseren. Pensioen in de individuele wereld: nieuwe uitdagingen en nieuwe expertise. Zo winnen we allemaal de gele trui. ■

Door **Tjitsger Hulshoff**,
Lid van de
ALM-commissie
van CFA Society
VBA Netherlands